

İlim denizi: Risale-i Nur

“O Kur’ân-ı Azimüşşan nasıl bir bahr-i tevhid’dir”¹ aynen onun gibi; Onun bu zamandaki tefsiri olan Risale-i Nur’lar da bir ilim denizi, bir iman ve hakikat deryasıdır.

Üstad 25. Söz’de diyor ki; “Kur’ân’ın bahrinden tereşşuh eden (sızan) Arabî Katre risalesinde ve sair sözlerde şu hakikat, fiilen ispat edilmiştir.”²

Görüldüğü gibi başlıktaki hükmümüzü Üstad Said Nursî teyid ettiği gibi yakın talebelerinden Sabri Ağabey de aynı manada, bir mektubuna şöyle bir başlangıç yapıyor: “Sözler namında olan bahr-i muhît-i Nurda (geniş nur deryasında) iki seneyi müteceviz bir zamandan beri seyr ü seyahatimin semere ve neticesini görüp bilmek hususunda şimdiye kadar zemin ve zaman müsait olmadığından, sermaye-i ticaretimin ne derecelere çıktığından; daha doğrusu bir ticaret edinebildim mi yoksa edinemedim mi, mütereddit ve mütehayyir idim.”³

Yine Sabri Ağabey; “Bu defa istinsahına muvaffak olduğum nurlu Yirmi Dokuzuncu Söz’de, melâike denizlerinde sefâin-i Kibriyâya (meleklerin denizindeki bir çeşit gemi olan gezegenlere) yapışarak seyrân ederken ve beşerin hatâ-savap işlediği ef’âli, kat’î olarak umumî yoklama defter-i kebîrinde okunacağını, nef’ ve zarar hiçbirşeyin mektûm bırakılmayacağını şiddetle ihtar eden beka-i ruh âlemini temâşâ ederken; matlab-ı âlâ ve maksad-ı aksâ olan ba’s ve mahkeme-i kübrânın ahkâmını kable’l-vuku makam-ı istimâda dinlerken ve bilhassa “Medarlar” merdivenlerinden âlî makamlara mânevî suud ederken, hele Onuncu Medar ve Üçüncü, Dördüncü Meselelerde deniz dalgıçları gibi deryâ-yı mâneviyatta dalıp yüzerken, o kadar envâr-ı hakaik-i kibriyâya ve ezvâk-ı letâif-i ulyâya müstağrak oldum ki, arz ve ifadeden âcizim. Sabri”4

Başka bir önemli talebesi Hüsrev de; “Sevgili ve muhterem Üstadım, Sözlerinizin (yani risalelerinizin) her biri birer derya-yı azîmdir. Hüsrev”5 diyor.

Bütün bunları desteklemek üzere, Üstad Said Nursî bir cümlesinde diyor ki; “...Herkes bardağına göre denizden su alabilir.”6

Bu alıntılardan anladığımız üzere Risale-i Nur Külliyatını bir deniz ve bir ilim deryası daha doğru bir ifadeyle, adeta bir ilim okyanusu olarak kabul edebiliriz.

Bu ilim, iman ve hakikat denizini ilk görenler, tanışanlar, haliyle, onda yüzmek, gezinmek isteyeceklerdir. Bu denizin (bahr-i muhit-i Nurun) içinde, derinliklerinde neler olduğunu merak edecek ve dalıp öğrenmek isteyeceklerdir.

Bunlardan birini gazete yazarlarımızdan Yasemin Güleçyüz, ‘Bir hidayet hikâyesi’ başlıklı yazısında bahsetmişti.

Hikâyenin kahramanı olan Hanım;

“Külliyatı aldım. Dört ayda bitirdim. Çölde kalan bir insanın suya kavuşması gibiydi...”

Ben “İçtiniz Risale-i Nur’u yani?” deyince “Hayır, hayır! Ne mümkün. Risale-i Nurlar umman. Ben yeni yüzmeye başlayan yüzücü gibi önceleri bocalayıp durdum okurken, sonra o bana bambaşka ufuklar açtı. Perdeleri kaldırdı önümden.

Olayların içinde önceden ne yapacağımı bilmez bir şekilde boğulurken, şimdi sanki asansörle çok yukarılara çıkmış gibi genel bakıyorum hadiseler. Hiçbir şeyin başıboş olmadığını, hikmetle gönderildiğini biliyorum... Okumalarım devam ediyor.”7

Bu tür birçok insan, bu ilim denizinde dolaşmak, gezinmek, derinlerindeki saklı, gizlenmiş, mesken tutmuş hakikatleri, hazineleri keşfetmek, bulmak için; ya yüzecek ya da yüzmesini bilmiyorsa yüzmeyi öğrenmeye çalışacaktır. Ya da bir araçla denizinde sathında, yüzeyinde dolaşacaktır. Veya yine yüzme bilmiyorsa, kıyılarında, boğulmayacak bir şekilde dolaşıp denizin mahiyetini anlamaya çalışacaktır.

Fakat ne kıyısında dolaşmakla ne de bir araçla, adeta yüzey taraması yaparcasına, içindekileri keşfedip bulmak, kendine ve diğer insanların istifadesine, bilgisine sunmak mümkün olmayacaktır.

Bu ilim denizin (Risale-i Nur Külliyatının), gerçek mahiyetini, içindeki cevherleri, yani iman hakikatlerini, imanî delilleri keşfedebilmek için yüzebilme, derinlere dalmak, tek başına dalamıyorsa, bunun için yardımcı vasıtalar bulmaya, bir ekiple bu işi yapmaya çalışacaktır. Aksi halde gizli hazinelere ulaşamaz.

Üstad Said Nursî’nin Hulûsi-i sâni dediği Sabri Ağabey Barla Lâhikası’ndaki bir mektubunda bu konuda nasıl davrandığı şöyle açıklıyor; “Bekledim, tâ ki Onuncu Söz neşredilmiş. İşbu kıymeti mükevvenata faik olan mübarek nurlu eserden bir nüshacık ihsan buyruldu. Her ne kadar o kıymettar eserin derecat-ı refîa ve mühimmesini, hattâ en kısa bir cümlesini bile hakkıyla anlayabilmek ve o hususta söz sarf edebilmek bidâamin fersah fersah fevkinde ise de, menba-ı hakîkisi bulunan Furkan-ı Mübîn’den tam bir feyiz alan ve emsâli görülmemiş bir şaheser olduğunu anladım. Bu fakir, şiddetli acz ve zaafımla bîhadd (haddim olmayarak) bahr-i hakaik (hakikatler denizine) daldım. Ve bahr-i muhit-i nura (geniş Nur denizi) girebilmeye, şu mübarek eser, elmas bir miftahım (anahtarım) oldu.”8

Demek o geniş Nur denizine/külliyatın tamamına girebilmek için 10. Söz gibi, kendisinden olan, bazı vasıtaları da kullanmak (okumak) gerekiyor.

Elbette bu denizde, Risale-i Nur’un geniş deryasında (iman, ahlak, hakikat denizinde) yüzmenin çeşitleri olacaktır.

Yüzmenin çeşitlerinde birisi, maksadlı yüzmek’tir. Yani, niçin, dalıp yüzmeye çalıştığı, kulaçladığı bu deryayı/denizi (kitapları, sayfaları) bilerek yüzmek. Kısaca; niçin yüzdüğünün farkında olmak.

İkinci olarak, denizi görüp de rastladığı bir kitaba göz atmak kabilinden, rastgele, ne için yüzdüğünü, ne aradığını bilmeden, ‘Yüzeyim bakalım karşıma neler çıkacak’ diyerek yüzmek. Maksadsız, zaman geçirmek kabilinden yüzmek. Zevk alır, fakat bir şey görüp, öğrenemez.

Bir diğer yüzmek ki; ihlâsla yüzmektir. Dikkatle, tefekkür ederek, devamlı (müsait olduğu her anda) yüzmek gerekiyor.

Aslında Risale-i Nur deryasında/denizinde yüzmenin amaçlarından en önemlisi, “sahil-i vahdet ve tevhide” ulaşmak

olmalıdır.9

İnsanı bir sefine/gemi kaptanına benzeten Üstad Bediüzzaman, “Demek, insan bir sefine kaptanı gibidir. Sefinenin gayr-ı mahdut faydalarında, kaptanın alaka ve hizmeti nispetinde kendisine verilir, baki kalan kısmı Sultana racidir (aittir, O’na döner)”10 demektedir ve bu ilim deryasında gemisini amaçları doğrultusunda kullandığı takdirde sayısız faydalar elde edebileceği teyid ediyor.

Nasıl Risale-i Nur külliyyatı bir deniz ise “Şu Yirmi İkinci Sözün On İkinci Lem’ası (da) öyle bir bahr-i hakaiktir ki, bütün yirmi iki Söz, ancak onun yirmi iki katresi; ve bahr-i Furkan’dan akan bir âyetin ırmağından tek bir katresi” dir.11 Buna benzer başka bir risalede de şöyle söyleniyor; “İlmindeki câmiyyet-i harikadır. Evet, Kur’ân, şeriatin müteaddit ve çok ilimlerini, hakikatin mütenevvi ve kesretli ilimlerini, tarikatın muhtelif ve hadsiz ilimlerini, kendi ilminin denizinden akıttığı gibi, daire-i mümkinâtın hakikî hikmetini ve daire-i vücubun ulûm-u hakikiyesini ve daire-i âhiretin maarif-i gamizasını, o denizden muntazaman ve kesretle akıtıyor. Şu Lem’aya misal getirilse bir cilt yazmak lâzım gelir. Öyleyse, yalnız nümune olarak şu yirmi beş adet Sözlere gösteriyoruz. Evet, bütün yirmi beş adet Sözlere doğru hakikatleri, Kur’ân’ın bahr-i ilminden ancak yirmi beş katredir.”12

Zannımca, bu ilim denizi olan Risale-i Nur Külliyyatının “kenarında durup, denizin içersindeki hayvanata ve sair garip halatına (cevherlerine) bakmayarak, yalnız rüzgâr ile husule gelen dalgalara ve şemsin (güneşin) şuaatından (ışıklarından) peyda olan pırlıtsına dikkat etmekle, malik’ül bihar (denizlerin sahibi) olan Allah’ın azametini (veya Risalelerin güzel olduğuna) delil getiren adam” gibi olmamak gerekir.13

Barla Lâhikası 96 numaralı mektupta, Ahmed Hüsrev Ağabey; “Evet, sevgili Üstadım, senelerden beri Kur’ân-ı Azîm’ül-Burhanın bahr-i ummanında medfun defineleri, Risaletü’n-Nur ve Mektubatü’n-Nur’la meydana çıkarmıştınız.” diyerek bu ilim denizinin aynı zamanda en iyi dalgıçlarından birinin bizzat Üstad Said Nursî olduğunu anlıyoruz.

Aynı mektubun devamında konumuzu teyid eden başka satırlar da yer alıyor. “İşte, o risaleler ki, her biri başlı başına menbaları ve mecraları ayrı ve fakat bir bahr-i muhîti ummana dökülen nehirler gibidir. Sonsuz olan bu nehirlerin, hangisine varsa nasıl doyuncaya kadar su içmez? El ve yüzlerini temizlemek isteyenler, nasıl oluyor da, bu enhardan istifade etmez? Veyahut arazilerini iska (sulamak) için cetveller yaparak hangi tarafa götürülse, azim cemaatler nasıl tefeyyüz etmez? Bu enharda öyle azîm şifalar var ki, hastalar içse, her türlü devayı içinde bulurlar. Yaralıları içse, bin türlü yaralarına merhem bulurlar. İhtiyarlar içse, hayat-ı ebediyenin civanmerd gençlerinden olurlar. Tazeler içse, saadet-i dâreyni bir anda elde ederler.”14

Halil İbrahim Ağabey, Risale-i Nur hakkında Nur Şakirdleri namına yazdığı bir fıkrasının bir parçasında: “Risale-i Nur, bir bahr-i hakaik ve bir sırr-ı dekaik ve kenzü’l-maarif ve bahrü’l-mekârimdir. (kerem ve iyilikler deryası)” demektedir. Herhangi bir denizde bulunan bir definenin araştırılmasında nasıl bir yol takip edileceğini de Üstad aşağıdaki verdiği örnekte şöyle belirtmiştir; “Meselâ, envâ-ı cevâhiri hâvi ziyetli ve kıymetli bir defineyi keşfetmek için birkaç adam denizin dibine dalarlar. Denizin dibinde araştırma yaparken birisinin eline uzunca bir parça elmas geçer. Definenin müştamilâtını tamamen bu gibi elmaslardan ibaret olduğuna hükmeder. Sonra arkadaşlarından başka çeşit cevherin bahsini işittiğinde, onların buldukları cevahirin kendi bulduğu elmasın nakışları olduklarını tahayyül eder. Diğer kürevî bir yakutu bulur. Öteki arkadaşı da başka bir çeşidini buluyor. Ve hakeza, her birisi definenin esas müştamilâtı kendi bulduğu çeşitten ibaret olduğunu ve arkadaşlarının buldukları çeşitler de definenin zevâid ve teferruatından olduğunu itikad eder. Mesele bu şekle girmekle muvazene kayıp ve tenâsüp zâil olur. Sonra meselenin hakikatini keşif ve izah için tevilât ve tekellüfata başlarlar. Hattâ definenin inkârına bile zehab eden olur.”15

Yani, bir denize gözleri kapalı dalarak, batık bir hazineden parçalar bulan dalgıçların her biri kendi bulduğu parçaların hazinenin ana parçası, diğer dalgıçların bulduğu parçaların ise, kendi bulduğu parçanın tamamlayıcıları olduğu sanmasını şuna benzetebiliriz. Bizler de, dalgıç gibi (risaleleri okuyanlar olarak), ferdi okumalarımız esnasında, Risale-i Nurlardaki hakikatleri keşfedebiliriz.

Her okuyan kendi bilgi birikimine ve o andaki halet-i ruhiyesine göre keşfettiği hakikatlerin, tek gerçek hakikat olduğunu zannederse, yukarıdaki kapalı gözle dalan dalgıçların durumuna düşmüş olur.

Risale-i Nur’lar, öyle bir umman, deniz ve okyanustur ki, belki okuyan (ona dalan) insanların sayısınca veya daha fazla, hakikatlere havidir. Kendimizden veya etrafımızdaki birçok kişiden işittiğimiz ve dinlediğimize göre, bu konu böyledir. Hepsi de, ‘Her okuduğumuzda farklı manalar, farklı hakikatler fikrimize açılıyor, farklı şekilde anlıyoruz.’ demektedirler. Herkes kendi gördüğünü, kendi elde ettiğini, kendi anladığını hakikatin ta kendisi telâkki etse; “O vakit, hakaikin (Risale-i Nur hakikatlerinin) muvazenesi bozulur, tenâsüp de gider. Çok hakikatin rengi değişir. Çok hakikatin rengini görmek için tevilata ve tekellüfe muztar (mecbur) kalır; hatta, bazen inkâr ve ta’tile (Allah’ın sıfatlarını inkâr etme) kadar giderler.”16

Bizler de, yüzmeye biliyorsak bu ilim denizinde yüzmeye çalışmalı, bilmiyorsak önce yüzenlerden içinde neler olduğunu, olabileceğini öğrenmeli, ikinci merhalede muhakkak yüzmeyi öğrenip, denizin içindekileri kendimiz keşfetmeye çalışmalıyız.

Veya bir ekip halinde denize dalıp, hepimizin gözleri ve akılları, dimağları açık olmak şartıyla denizdeki definenin/hazinenin sırrını keşfetmeliyiz.

Risale-i Nurları okuyan herkesin usta birer gavvas – dalgıç ve yüzücü olması muradımızdır. Allah yardımcımız olsun.

Dipnotlar:

1. Lemaat, Tevhidin İki Bürhan-ı azamı.
2. Sözler, yeni tanzim, s. 717.
3. Barla Lâhikası, 31. mektup, s. 37.
4. Barla Lâhikası. s. 36.
5. a.g.e., s. 43.
6. Mesnevî-i Nuriye, yeni tanzim, s. 381.
7. Yeni Asya gazetesi, 01.05.2013.
8. agk., 55. mektup.
9. Mesnevî-i Nuriye, yeni tanzim, s. 332.
10. Mesnevî-i Nuriye. Hubab.
11. Sözler, 22. Söz 12. Lem'a.
12. Sözler, 25. Söz. İkinci Şuâ, Üçüncü lem'a.
13. Mesnevî-i Nuriye, yeni tanzim, s. 312.
14. Barla Lâhikası, 96 Nolu Mektup.
15. Mesnevî-i Nuriye, Zeylül-Habbe, yeni tanzim, s. 217.
16. Sözler, yeni tanzim, s. 714.

13 Ağustos 2014 Yeni Asya Gazetesi